

EHDOTUKSET VALTIONEUVOSTON ASETUKSIKSI LUKIOKOULUTUKSESTA SEKÄ ERÄIDEN LUKIOKOULUTUSTA KOSKEVIEN ASETUSTEN MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta

Pääministeri Juha Sipilän hallitus päätti puolivälitarkastelunsa yhteydessä 25 päivänä huhtikuuta 2017 käynnistää lukiokoulutuksen uudistuksen. Uudistuksen tavoitteena on hallituksen päivitetyn toimintasuunnitelman mukaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot ja korkea-kouluyhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Työssä otetaan huomioon ylioppilastutkinnon uudistuksesta tehty työryhmäesitys.

Hallituksen toimintasuunnitelman mukaan hallituksen esitys lukiolain uudistamiseksi tuli valmistella annettavaksi eduskunnalle keväällä 2018. Hallituksen esitys uudeksi lukiolaksi annettiin eduskunnalle 12 päivänä huhtikuuta 2018 (HE 41/2018 vp). Uusi lukiolaki (/) hyväksyttiin eduskunnassa päivänä kuuta 2018 (EV / vp). Laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2019. Lailla kumotaan voimassa oleva lukiolaki (629/1998).

Uuteen lukiolakiin sisältyy useita valtioneuvostolle kohdistettuja asetuksenantovaltuuksia. Lain 4 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään lukiokoulutuksen järjestämisluvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä. Lain 6 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin erityisen koulutustehtävän ja siihen mahdollisesti sisältyvän valtakunnallisen kehittämistehtävän myöntämisen edellytyksistä ja valtakunnallisen kehittämistehtävän sisällöstä. Lain 10 §:n 2 momentin mukaan opintojen mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 11 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään laissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista, oppiaineryhmiin kuuluvista oppiaineista, opintojen rakenteesta sekä mainitun pykälän 1—3 momentissa tarkoitettujen opintojen laajuuksista. Lain 15 §:n 3 momentin mukaan äidinkielen opetuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 19 §:n 2 momentin mukaan valtakunnallisista hakumenettelyistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lain 37 §:n 5 momentin mukaan opiskelijan arvioinnissa käytettävistä arvosanaasteikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lain 56 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä koulutuksen arvioinnista ja sen kehittämisestä. Lain 57 §:n 3 momentin mukaan rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Uuden lukiolain 64 §:n mukaan opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu asetus (986/1998), ylioppilastutkinnosta annettu valtioneuvoston asetus (915/2005), koulutuksen arvioinnista annettu valtioneuvoston asetus (1061/2009) ja ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annettu valtioneuvoston asetus (294/2014) jäävät edel-

leen voimaan myös siltä osin kuin ne on annettu kumotun lukiolain nojalla. Sen sijaan voimassa oleva lukioasetus (810/1998) ja lukiolaissa tarkoitettujen koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annettu valtioneuvoston asetus (942/2014, jäljempänä tuntijakoasetus) kumoutuvat uuden lukiolain tullessa voimaan. Lukiolain 63 §:n 2 momentin mukaan lukioasetuksen 1—4 ja 6—8 §:ää ja tuntijakoasetusta sovelletaan, kunnes Opetushallitus päättää uusien opetussuunnitelmien perusteiden ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että niiden mukaisesti laadittavat opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2021.

Lukioasetuksessa säädetään nykyisin opetuksen määrästä, opinto-ohjauksesta, opetustarjonnasta ja opetuksen suunnittelusta, itsenäistä opiskelusta, päivänavauksista, opiskelijan arvioinnista, opinnoissa etenemisestä ja todistuksista, rehtorin ja opettajan päätösvallasta tietyissä tilanteissa, arvioinnin uusimisesta ja oikaisusta, koulutuksen järjestämisluvan hakemisesta, erityisen koulutustehtävän myöntämisestä ja valtakunnallisesta kehittämistehtävästä, opintojen päätoimisuudesta, opetusharjoittelijoista, erityisestä tutkinnosta ja lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävästä muusta toiminnasta. Tuntijakoasetuksessa säädetään nykyisin lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista, opintojen rakenteesta sekä nuorille ja aikuisille annettavan koulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijaoista. Asetukseen sisältyy tarkempia säännöksiä myös äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielten opetuksesta. Nykytilaa on kuvattu tarkemmin hallituksen esityksessä 41/2018 vp.

2 Ehdotusten keskeinen sisältö

Ehdotetussa valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädettäisiin koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista, koulutuksen järjestämisluvan hakemisesta, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä, erityisen koulutustehtävän myöntämisedellytyksistä ja valtakunnallisen kehittämistehtävän sisällöstä, opintojen mitoituksesta ja rakenteesta, kielten ja äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen opetuksesta, rangaistuslaitoksessa järjestettävästä opetuksesta sekä arvosana-asteikoista. Oppimääriin kuuluvista opinnoista säädettäisiin ehdotetun asetuksen liitteissä. Mainituista asioista säädettäisiin yhdellä valtioneuvoston asetuksella nykyisten erillisen lukioasetuksen ja tuntijakoasetuksen sijasta, koska useista nykyisin lukioasetukseen sisältyvistä asioista säädetään jatkossa lain tasolla ja asetuksentasoista sääntelyä on siksi nykyistä vähemmän.

Koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista säädettäisiin pääosin vastaavasti kuin nykyisin. Valmiuksiin, joita lukiokoulutus kehittää, lisättäisiin kansainvälisyysvalmiudet.

Koulutuksen järjestämislupaa tulisi edelleen pääsääntöisesti hakea vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamisajankohtaa. Ehdotettuun asetukseen sisältyisivät säännökset järjestämislupahakemukseen liitettävistä selvityksistä ja asiakirjoista, joiden tarkoituksena on vähentää tarvetta lisäselvityksen pyytämiseen ja toimittamiseen hakemusten käsittelyssä. Erityistä koulutustehtävää ja valtakunnallista kehittämistehtävää koskevat säännökset vastaisivat nykytilaa.

Opintojen mitoituksen osalta ehdotetaan säädettäväksi, että opinnot pisteytetään niiden keston mukaan. Opetusta annettaisiin nuorille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia 20 minuuttia opintopistettä kohden. Tuntimäärä ei pitäisi sisältää opetuksessa pidettäviä taukoja, joten opetuksen määrä säilyisi ennallaan, kun yksi nykyinen kurssi vastaa jatkossa kahta opintopistettä. Opintoihin kuuluisi lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä.

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyvistä pakollisista ja valinnaisista opinnoista säädettäisiin ehdotetun asetuksen liitteissä. Opintojen laajuuksista säädettäisiin oppiainekohtaisesti opintopisteinä. Oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen laajuuksia tai pakollisuutta ei muutettaisi nykytilaan nähden. Oppimääriin voisi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Valinnaisten opintojen jaottelusta syventäviin ja soveltaviin luovuttaisiin ehdotetussa asetuksessa. Koulutuksen järjestäjä päättäisi, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opiskelijalla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa asetuksen liitteissä tarkoitettuja valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Näin turvattaisiin opiskelijoiden valinnanvapaus.

Kielten ja äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta sekä rangaistuslaitoksessa järjestettävää opetusta koskevat säännökset vastaisivat sisällöltään nykytilaa.

Numeroin arvosteltavat opintojaksot arvioitaisiin edelleen asteikolla 4—10 ja opintojakso, jota ei arvostella numeroin, arvioitaisiin suoritetuksi tai hylätyksi.

Päivänavauksia ja lukiokoulutuksen yhteydessä järjestettävää muuta toimintaa koskevia säännöksiä ei sisältyisi ehdotettuun asetukseen, koska uudessa lukiolaissa ei ole niitä koskevia asetuksenantovaltuuksia. Mainitut asiat ovat jatkossa koulutuksen järjestäjän päätettävissä.

Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettuun asetukseen lisättäisiin säännökset lukion erityisopettajan kelpoisuudesta. Erityisopettajan kelpoisuus vastaisi perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitettua osa-aikaista erityisopetusta antavan henkilön kelpoisuutta. Asetukseen lisättäisiin nykyisin lukioasetukseen sisältyvä opetusharjoittelijoita koskeva säännös sekä tehtäisiin uudesta lukiolaista johtuvia teknisluonteisia muutoksia.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (1766/2009), ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annettuun valtioneuvoston asetukseen sekä koulutuksen arvioinnista annettuun valtioneuvoston asetukseen tehtäisiin lisäksi uudesta lukiolaista johtuvia teknisluonteisia muutoksia.

Asetusten ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä elokuuta 2019.

3 Pykäläkohtaiset perustelut

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

1 luku. **Koulutuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet**

1 §. *Kasvu sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi*

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista säädettäisiin asetuksen 1 luvussa pääosin vastaavasti kuin voimassa olevan tuntijakoasetuksen 2 luvussa. Asetuksen ehdotettu 1 § vastaisi sisällöltään voimassa olevan tuntijakoasetuksen 2 §:ää.

2 §. *Tiedot ja taidot*

Pykälä vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevan tuntijakoasetuksen 3 §:ää. Uudessa lukiolaissa ei käytetä tuntijako-käsitettä, minkä vuoksi sitä ei käytettäisi myöskään ehdotetussa asetuksessa. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin siksi tuntijakojen sijasta asetuksen liitteisiin, joissa lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyvistä opinnoista säädettäisiin.

Uudella lukiolailla pyritään muun muassa vahvistamaan opiskelijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää kansainvälistymistä tukevaa osaamistaan. Lain 13 §:n 3 momentin mukaan opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan. Tämän vuoksi ehdotetussa 2 §:n 2 momentissa mainittaisiin muiden valmiuksien ohella kansainvälisyysvalmiudet, joita ei nykyisin mainita tuntijakoasetuksen 3 §:n 2 momentissa.

3 §. *Elinikäinen oppiminen ja ohjaus*

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan tuntijakoasetuksen 4 §:ää. Pykälän 3 momentin sanamuotoa kuitenkin täsmennettäisiin vastaamaan uutta lukiolakia. Opintojen ohjauksella tarkoitettaisiin säännöksessä yhtä lailla lukiolain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua opinto-ohjausta sekä sen lisäksi annettavaa henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta.

4 §. *Opiskeluympäristöt ja toimintakulttuuri*

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan tuntijakoasetuksen 5 §:ää.

5 §. *Aikuisille tarkoitettun lukiokoulutuksen erityiset tavoitteet*

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan tuntijakoasetuksen 6 §:ää. Pykälän 1 ja 3 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin vastaamaan uutta lukiolakia.

6 §. *Valmistavan koulutuksen tavoitteet*

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan tuntijakoasetuksen 7 §:ää.

2 luku. **Koulutuksen järjestäminen**

7 §. *Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen*

Lukiokoulutuksen järjestämislupaa tulisi pääsääntöisesti hakea viimeistään vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamisajankohtaa, kuten nykyisinkin lukioasetuksen

14 §:n 1 momentin mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö voisi edelleen ottaa käsiteltäväksi myös tätä myöhemmin toimitetun hakemuksen.

8 §. Järjestämislupahakemukseen liitettävät selvitykset ja asiakirjat

Pykälässä säädettäisiin järjestämislupahakemukseen liitettävistä selvityksistä ja asiakirjoista. Sääntely olisi nykyiseen lukioasetukseen nähden uutta. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole asettaa järjestämisluvan saamiselle uusia edellytyksiä, vaan helpottaa järjestämisluvan hakemista ja vähentää tarvetta lisäselvityksen pyytämiseen ja toimittamiseen hakemusten käsittelyssä. Vastaavan kaltaiset säännökset sisältyvät ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (673/2017) 7 §:ään.

Pykälän 1 momentin mukaan järjestämislupahakemuksessa olisi selvitettävä perusteluineen lukiolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarve koulutuksen järjestämiselle, joka on järjestämisluvan myöntämisen keskeinen edellytys, sekä suunniteltu opiskelijamäärä ja koulutuksen suunniteltu aloittamisajankohta. Hakemuksessa olisi lisäksi selvitettävä kunnat, joissa koulutusta on tarkoitus järjestää, opetuskielet sekä mahdollisen sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen järjestäminen. Mainituista seikoista määrätään lukiolain 4 §:n 2 momentin mukaan järjestämisluvassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hakemuksen liitteistä, joiden avulla arvioitaisiin lukiolain 4 §:ssä tarkoitettuja hakijan ammatillisia ja taloudellisia edellytyksiä koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen.

Voimassa olevaan järjestämislupa- haettavaa muutosta koskevassa hakemuksessa olisi selvitettävä perusteluineen 1 momentissa tarkoitettut asiat siltä osin, kuin ne liittyvät haettavaan muutokseen.

9 §. Erityisen koulutustehtävän myöntämisen edellytykset

Pykälään sisältyisivät lukioasetuksen nykyisen 14 a §:n 1 ja 2 momenttia vastaavat säännökset.

10 §. Valtakunnallisen kehittämistehtävän sisältö

Pykälään sisältyisivät lukioasetuksen nykyisen 14 a §:n 3 momenttia vastaavat säännökset.

3 luku. Opetus ja arviointi

11 §. Opintojen mitoitus

Lukiolain 10 §:n mukaan lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen peruste on opintopiste. Ehdotetussa 11 §:ssä säädettäisiin tarkemmin oppimääriin kuuluvien opintojen mitoituksesta. Korkeakouluja koskevassa lainsäädännössä mitoitus perustuu opiskelijan työmäärään. Yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) 5 §:n ja ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) 3 §:n mukaan yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä, eli yksi opintopiste vastaa noin 27 tun-

nin työmäärää. Lukiokoulutusta koskevassa lainsäädännössä on kuitenkin tarpeen säätää opintopistettä kohden annettavan opetuksen määrästä, jotta opiskelijat eivät joutuisi eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, minkä koulutuksen järjestäjän opiskelijoita he ovat. Mitoituksen määrittely perustuisi ehdotetussa pykälässä siksi opetuksen määrään sekä lisäksi opiskelijan omatoimiseen työskentelyyn.

Opinnoissa annettavan opetuksen määrä turvattaisiin nykyisessä laajuudessaan. Voimassa olevan lukioasetuksen mukaan opetusta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina ja lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia. Opetusta tulee siis nuorille tarkoitettussa opetuksessa antaa kurssia kohden keskimäärin 28 tuntia 30 minuuttia. Aikuisille tarkoitettussa opetuksessa kurssin kesto on sen sijaan keskimäärin 28 tuntia. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 40 minuuttia. Opetusta tulee siis kurssia kohden antaa keskimäärin 18 tuntia 40 minuuttia. Koska yksi nykyinen kurssi vastaa jatkossa kahta opintopistettä, ehdotetaan säädettäväksi, että opetusta annetaan nuorille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitettussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia 20 minuuttia opintopistettä kohden. Tuntimäärä ei pitäisi sisällään opetuksessa pidettäviä taukoja. Tuntimäärät eivät koski opintojaksoja, jotka lukiolain 25 §:n 1 momentin mukaisesti opiskellaan itsenäisesti.

Opintoihin kuuluisi lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä. Yksittäisellä opintojaksolla edellytetyn omatoimisen työskentelyn määrä riippuu opintojakson tarkemmista toteuttamistavoista, joita ei määritellä lainsäädännössä. Työmäärän olisi kuitenkin oltava opiskelijan kannalta kohtuullinen. Lukion opiskelijan osallistuessa korkeakoulun tarjoamalle opintojaksolle olisi tarpeellinen määrä työskentelyä vastaava kuin korkeakoululainsäädännön mukaan. Säännöksen joustava muotoilu ottaisi huomioon myös eri oppiaineiden työskentelyn väliset erot. Säännös vastaisi tosiasiallisesti nykytilaa, vaikka asiasta ei nykyisin ole säädetty.

12 §. Opintojen rakenne ja opintojaksojen laajuus

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyvät opinnot jaettaisiin pakollisiin ja valinnaisiin opintoihin. Valinnaisten opintojen nykyisestä jaottelusta syventäviin ja soveltaviin opintoihin luovuttaisiin tarpeettomana. Oppimääriin sisältyvistä opinnoista säädettäisiin asetuksen liitteissä. Asetuksen liitteiden mukaiset pakolliset ja valinnaiset opinnot tulisi tarjota opiskelijoille. Liitteissä määritellyt valinnaiset opinnot siis käytännössä vastaisivat nykyisiä valtakunnallisia syventäviä kursseja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotuista paikallisista valinnaisista opinnoista. Oppimääriin voisi momentin mukaan sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja. Koulutuksen järjestäjä päättäisi näiden opintojen tarjoamisesta opiskelijoille. Opintojen tulisi lukiolain 11 §:n 5 momentin mukaisesti olla lukion tehtävään soveltuvia. Paikalliset opinnot voivat olla esimerkiksi yhteen tai useampaan valtakunnalliseen oppiaineryhmään tai oppiaineeseen liittyviä opintoja, jotka syventävät valtakunnallisten opintojen sisältöjä tai toimivat opiskelijan apuna ylioppilastutkintoon valmistautumisessa, tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja, joita opiske-

lijoille tarjotaan valittaviksi. Myös muualla suoritettuja opintoja tai muuta esimerkiksi harrastus- ja järjestötoiminnassa hankittua osaamista voidaan tunnustaa ja lukea hyväksi oppimäärään. Selvyyden vuoksi säädettäisiin edelleen, että lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen valinnaisiin opintoihin voisi sisältyä perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korottamiseen tarkoitettuja opintoja, kuten nykyisinkin. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärään voi sisältyä myös lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja.

Lukiouudistuksen tavoitteena on edistää nykyistä laajempien opintojaksojen järjestämistä ja oppiainerajat ylittävää yhteistyötä lukiokoulutuksessa. Yksittäisten opintojaksojen laajuutta ei siksi säänneltäisi, vaan koulutuksen järjestäjä päättäisi ehdotetun 3 momentin mukaan, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Poikkeuksena tästä olisi se, että opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus suorittaa asetuksen liitteiden mukaisia valinnaisia opintoja nykyistä kurssia laajuudeltaan vastaavina kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Muutoin opiskelijan vapaus tehdä näitä opintoja koskevia valintoja olisi riippuvainen koulutuksen järjestäjän opintojaksojen muodostamista koskevistä päätöksistä, mikä voisi kaventaa opiskelijan valinnanvapautta. Tämä ei estäisi kyseisten opintojen järjestämistä myös laajempina opintojaksoina, mutta opiskelijoilla olisi oltava mahdollisuus suorittaa opintoja nykyistä kurssia vastaavina kokonaisuuksina. Opiskelijalle olisi siis tällaisessa tilanteessa tarjottava mahdollisuus suorittaa vain osa laajemmasta opintojaksosta. Lukiodiplomien vähimmäislaajuus vastaisi nykyistä kurssia. Koska lukiodiplomit ovat erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia, ei niiden laajuutta kuitenkaan ole perusteltua rajoittaa. Diplomit voisivat olla myös kahta opintopistettä laajempia, mikä mahdollistaisi syvällisen osaamisen ja harrastuneisuuden osoittamisen pitkäkestoisen näytön avulla.

13 §. *Kielten opetus*

Kielten opetusta koskevia säännöksiä selkeytettäisiin nykyiseen tuntijakoasetukseen nähden. Pakollisen ja valinnaisen kielten opetuksen eri oppimäärät määriteltäisiin pykälän 1 momentissa. B-kielen ja muiden kielten sijasta käytettäisiin jaottelua B1-, B2- ja B3-kieliin. Pykälän 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan tuntijakoasetuksen 9 §:n 6 momenttia ja 10 §:n 4 momenttia. Pykälän 3 momentti vastaisi tuntijakoasetuksen 9 §:n 7 momenttia ja 10 §:n 5 momenttia. Koulutuksen järjestäjä päättäisi edelleen, minkä valinnaisten kielten ja oppimäärien opetusta opiskelijoille tarjotaan.

14 §. *Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielten opetus muulle kuin suomen- tai ruotsinkieliselle opiskelijalle*

Pykälään sisältyisivät voimassa olevan tuntijakoasetuksen 9 §:n 3—5 momenttia vastaavat säännökset. Säännökset koskisivat nykyiseen tapaan sekä nuorille että aikuisille tarkoitettua lukiokoulutusta. Voimassa olevan asetuksen 9 §:n mukaisesta suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärästä käytettäisiin ehdotetussa pykälässä kuitenkin nimitystä suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä, vastaavasti kuin voimassa olevan asetuksen 11 §:ssä ja lukion opetussuunnitelman perusteissa.

15 §. *Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa*

Pykälään sisältyisi voimassa olevan tuntijakoasetuksen 11 §:n 2 momenttia vastaava säännös.

16 §. Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus

Pykälään sisältyisi voimassa olevan tuntijakoasetuksen 10 §:n 6 momenttia vastaava säännös.

17 §. Arvosana-asteikot

Lukiokoulutuksessa käytetään nykyisin arvosana-asteikkoa 4—10, jossa hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (673/2017) 11 §:n mukaan ammatillisen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden hyväksytyt osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1–5. Myös korkeakouluissa käytetään yleisesti vastaavaa arvosana-asteikkoa. Toisen asteen sekä lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön kannalta voisi olla perusteltua yhtenäistää arvosana-asteikkoja. Toisaalta nykyinen asteikko on lukiokoulutuksessa vakiintunut ja sen muuttamisella olisi käytännön vaikutuksia esimerkiksi arvioinnin toteuttamiseen ja ammatillisen perustutkintokoulutuksen opiskelijaksi ottamiseen. Pykälässä ehdotettu numeroarvioinnin arvosana-asteikko vastaisi siksi nykyistä asteikkoa. Lisäksi säädettäisiin, että opintojaksot, joita ei arvostella numeroin, arvioitaisiin suoritetuksi tai hylätyksi. Asetuksella ei säädettäisi siitä, mitkä opintojaksot arvostellaan numeroin, vaan tästä voitaisiin lukiolain 37 §:n nojalla antaa tarkempia määräyksiä lukion opetussuunnitelman perusteissa.

4 luku. Voimaantulo

18 §. Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan samaan aikaan uuden lukiolain kanssa 1 päivänä elokuuta 2019.

Asetuksen liitteet

Ehdotetussa liitteessä 1 säädettäisiin nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista. Oppiaineet olisi liitteessä jaoteltu lukiolain 11 §:n 1 momentin mukaisten oppiaineryhmien mukaisesti. Liitteessä säädettäisiin oppiainekohtaisesti oppiaineen pakollisten opintojen määrästä opistopisteinä sekä opiskelijoille tarjottavien valinnaisten opintojen määrästä opintopisteinä. Oppimäärään kuuluvat oppiaineet, pakollisten opintojen määrä sekä opiskelijoille tarjottavien valinnaisten opintojen määrä vastaisivat voimassa olevan tuntijakoasetuksen 9 §:n 1 momentin mukaista nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijakoa siten, että yksi nykyinen kurssi vastaa kahta opintopistettä. Ehdotetun 12 §:n mukaisesti koulutuksen järjestäjä kuitenkin päättäisi siitä, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille.

Kielten osalta liitteessä käytettäisiin ehdotetun asetuksen 13 §:n mukaista terminologiaa. Matematiikan sekä musiikin ja kuvataiteen osalta selvennettäisiin esitystapaa nykyiseen tuntijakotaulukkoon nähden. Nykyisen tuntijakotaulukon mukaan musiikkia ja kuvataidetta on opiskeltava 1—2 eli yksi tai kaksi kurssia oppiainetta kohden

ja yhteensä kolme kurssia. Koska oppiaineiden välisiä suhteita ei ole tarkoitus muuttaa, musiikkia ja kuvataidetta olisi opiskeltava pakollisina opintoina kaksi tai neljä opintopistettä ja yhteensä kuusi opintopistettä. Opiskelijan valinnan mukaan toista mainituista oppiaineista olisi siis opiskeltava kaksi opintopistettä ja toista neljä opintopistettä.

Pakollisten opintojen määrä olisi 94 tai 102 opintopistettä opiskeltavasta matematiikan oppimäärästä riippuen. Liitteen mukaisia valinnaisia opintoja olisi suoritettava vähintään 20 opintopistettä. Lisäksi opiskelijan olisi suoritettava muita liitteen mukaisia tai koulutuksen järjestäjän päättämiä valinnaisia opintoja siten, että oppimäärän vähimmäislaajuus 150 opintopistettä täyttyy.

Liitteessä 2 säädettäisiin aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista. Oppimäärään kuuluvat oppiaineet, pakollisten opintojen määrä sekä opiskelijoille tarjottavien valinnaisten opintojen määrä vastaisivat voimassa olevan tuntijakoasetuksen 10 §:n 1 momentin mukaista aikuisille annettavan lukiokoulutuksen tuntijakoa. Kielten osalta liitteessä 2 käytettäisiin vastaavaa terminologiaa kuin liitteessä 1. Esitystapaa selvennettäisiin nykyiseen tuntijakotaulukkoon nähden matemaattis-luonnontieteellisten opintojen ja humanistis-yhteiskunnallisten opintojen osalta. Nykyisen tuntijakotaulukon mukaan biologiaa, maantiedettä, fysiikkaa ja kemiaa on opiskeltava 1—2 eli yksi tai kaksi kurssia oppiainetta kohden ja yhteensä viisi kurssia. Koska oppiaineiden välisiä suhteita ei ole tarkoitus muuttaa, mainittuja oppiaineita olisi ehdotetun liitteen mukaan opiskeltava pakollisina opintoina kaksi tai neljä opintopistettä oppiainetta kohden ja yhteensä 10 opintopistettä. Mainituista oppiaineista yhtä olisi siis opiskeltava neljä opintopistettä ja muita kaksi opintopistettä. Humanistis-yhteiskunnallisten opintojen syventäviä valtakunnallisia kursseja on nykyisen tuntijakotaulukon mukaan tarjottava valittavaksi seitsemän, joista psykologian kursseja on kaksi. Näin ollen liitteessä säädettäisiin, että uskonnon tai elämäntutkimustiedon, historian, yhteiskuntaopin ja filosofian valinnaisia opintoja tulisi tarjota opiskelijoiden valittavaksi yhteensä 10 opintopistettä ja psykologian opintoja neljä opintopistettä.

Liitteessä 3 säädettäisiin maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista. Oppimäärään kuuluvat oppiaineet ja pakollisten opintojen määrä vastaisivat voimassa olevan tuntijakoasetuksen 11 §:n 1 momentin mukaista lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijakoa. Oppimäärään kuuluisi 38 opintopistettä pakollisia opintoja, minä lisäksi opiskelijan tulisi suorittaa 12 opintopistettä valinnaisia opintoja. Tuntijakoasetuksen 11 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään tuntijakotaulukossa mainittuihin aineryhmiin kuuluvista oppiaineista. Ehdotetussa asetuksessa aineryhmiin kuuluvat oppiaineet lueteltaisiin kaikilta osin suoraan liitteessä, eikä niistä olisi enää tarpeen erikseen säätää.

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta

1 §. Soveltamisala

Asetuksen soveltamisalasäännöksen viittaus vanhaan lukiolakiin korvattaisiin viittauksella uuteen lukiolakiin.

10 a §. *Aineenopettajan kelpoisuus eräissä tapauksissa*

Pykälän viittaus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annettuun valtioneuvoston asetukseen (955/2002) korvattaisiin viittauksella ehdotettuun lukiokoulutuksesta annettavaan valtioneuvoston asetukseen. Lisäksi poistettaisiin tarpeettomana maininta syventävistä ja soveltavista kursseista.

11 a §. *Erityisopettajan kelpoisuus*

Uudessa lukiolaissa säädetään oppimisen tuesta lukiokoulutuksessa. Lain 28 §:n mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä.

Koska erityisopetuksen tai muun oppimisen tuen antamista opiskelijoille ei aiemmin ole säädetty lukiokoulutuksen järjestäjien velvoitteeksi, ei opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettuun asetukseen myöskään nykyisin sisälly lukion erityisopettajan kelpoisuutta koskevia säännöksiä. Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 a §, jossa erityisopettajan kelpoisuudesta säädettäisiin.

Erityisopetusta olisi kelpoinen antamaan henkilö, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai on asetuksen 10 §:n nojalla kelpoinen antamaan aineenopetusta ja on tutkinnon tai kelpoisuuden lisäksi suorittanut asetuksen 8 a §:n 1 momentissa tarkoitetut opinnot tai henkilö, joka on suorittanut kasvatustieteellisen alan tutkinnoista ja opettajankoulutuksesta annetun asetuksen (576/1995) 14 §:n 1 momentin mukaisen erityisopettajien koulutuksen. Säännös vastaisi perusopetuslain (628/1998) 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua osa-aikaista erityisopetusta antavan henkilön kelpoisuutta.

11 b §. *Opetusharjoittelijat*

Asetukseen lisättäisiin nykyisin lukioasetuksen 16 §:ään sisältyvä opetusharjoittelijoita koskeva säännös.

Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen I ja 20 §:n muuttamisesta

1 §. *Lukiokoulutuksen yksikköhinnan laskeminen*

Pykälän 1 momentin viittaus vanhan lukiolain 20 §:n 3 momenttiin korvattaisiin viittauksella uuteen lukiolakiin ja sen vastaavaan säännökseen.

20 §. *Lukion yksittäisten oppiaineiden muuntaminen opiskelijamääräksi*

Pykälässä säädetään aineopiskelijoiden opintosuoritusten muuntamisesta opiskelijamääräksi määrättäessä lukiokoulutuksen rahoitusta. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan jatkossa opintopisteitä. Ennen kuin uuden lukiolain mukaiset opetussuunnitelmien perusteet ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otetaan käyttöön, lukiokoulutusta järjestetään kui-

tenkin nykyisten opetussuunnitelmien mukaisesti. Pykälän 1 momentissa olisi siksi edelleen tarpeen säätää kurssien muuntamisesta opiskelijamääräksi. Lisäksi säädettäisiin uusien opetussuunnitelmien mukaisesti suoritettavien opintojen osalta, että ai-neopiskelijoiden opinnot muunnetaan opiskelijamääräksi jakamalla varainhoitovuotta edeltävänä lukuvuonna suoritettujen lukiokoulutuksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen liitteiden 1 ja 2 mukaisten pakollisten ja valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä luvulla 30. Laskentatapa vastaisi suoritettujen kurssien muuntamista opiskelijamääräksi, kun kaksi opintopistettä vastaa yhtä nykyistä kurssia.

Lisäksi pykälän 2 momentissa mainittaisiin kurssien ohella opintopisteet.

Valtioneuvoston asetus ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja perusopetuksen jälkeisen valmistavan koulutuksen hakumenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1 §. Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaku

Pykälän 1 momentin viittaus vanhaan lukiolakiin korvattaisiin viittauksella uuteen lukiolakiin.

3 §. Lisähaku

Uuden lukiolain 19 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä päättää jatkuvasta hausta ja siihen liittyvistä hakuajoista ja -menettelyistä täytettäessä sellaisia opiskelupaikkoja, joita ei täytetä valtakunnallisin hakumenettelyin. Asetuksessa ei siksi olisi enää tarpeen säätää lukiokoulutuksen lisähausta.

12 §. Päätös opiskelijaksi ottamisesta

Pykälässä korjattaisiin lukiolakia koskeva viittaus.

Valtioneuvoston asetus koulutuksen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

1 §. Soveltamisala

Asetuksen soveltamisalasäännöksen viittaukset vanhaan lukiolakiin ja kumottuihin ammatillisen koulutuksen lakeihin korvattaisiin viittauksilla uuteen lukiolakiin ja ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin (531/2017).

4 Ehdotusten vaikutukset

Lukiokoulutusta koskevien uudistusten vaikutuksia on arvioitu laajasti uutta lukiolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 41/2018 vp). Myös ehdotettujen asetusten vaikutusten osalta viitataan pääosin hallituksen esityksen vaikutusarviointeihin. Ehdotetuilla asetuksilla ei ole merkittäviä itsenäisiä taloudellisia tai muita vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

Asetusehdotukset on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä.

Asetusehdotukset on käsitelty kuntatalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa xx.xx.2018.

6 Voimaantulo

Asetusten ehdotetaan tulevan voimaan samaan aikaan uuden lukiolain kanssa 1 päivänä elokuuta 2019. Uuden lukiolain 63 §:n 2 momentin mukaan voimassa olevan lukioasetuksen 1—4 ja 6—8 §:ää ja tuntijakoasetusta kuitenkin sovelletaan, kunnes Opetushallitus päättää lain 12 §:n 1 momentin mukaisten opetussuunnitelmien perusteiden ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että niiden mukaisesti laadittavat opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2021.

7 Toimivalta

Asetuksenantovaltuus perustuu 1 päivänä elokuuta 2019 voimaan tulevan uuden lukiolain 4 §:n 4 momenttiin, 6 §:n 4 momenttiin, 10 §:n 2 momenttiin, 11 §:n 4 momenttiin, 15 §:n 3 momenttiin, 37 §:n 5 momenttiin ja 57 §:n 3 momenttiin.